Ministerie van Justitie en Veiligheid

De Minister van Justitie en Veiligheid

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 16950
2500 BZ Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
3 september 2026

Onze referentie
7271608

Bijlagen
1

nota

Beleidsreacties WODC-onderzoeken en gecoördineerde aanpak radicaliserende jongeren

1. Aanleiding

(Online) radicalisering bij jongeren komt steeds vaker voor, dit gebeurt op een rap tempo en vaak achter gesloten deuren. Zo zijn in juli jl. meerdere jongeren aangehouden wegens verdenking van misdrijven met een terroristisch oogmerk, waaronder mogelijke voorbereiding voor een aanslag. Er zijn het afgelopen jaar twee onderzoeken van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC) aangevraagd door het ministerie van Justitie en veiligheid, onder andere naar de invloed van leeftijd bij radicalisering, extremisme en terrorisme en naar rekrutering op online *gaming* (gerelateerde) platformen. Mede naar aanleiding van de recente publicatie en de aanstaande publicatie van het WODC op 7 september wordt een brief met beleidsreactie en aankondiging voor een 'gecoördineerde aanpak radicaliserende jongeren' verzonden naar de Kamer.

2. Geadviseerd besluit

- U wordt geadviseerd in te stemmen met verzending van de Kamerbrief en de daarin opgenomen beleidsreacties van de WODC-onderzoeken 'Radicale Jaren' en 'Gerekruteerd tijdens het gamen' op 7 september naar de Tweede Kamer.

3. Kernpunten

In de beoogde Kamerbrief wordt allereerst de urgentie rondom de ontwikkeling radicaliserende jongeren geschetst, de zorgen die er zijn vanuit verschillende partners. Vervolgens wordt een beschrijving gegeven van de dynamiek die bij deze doelgroep een belangrijke rol speelt: de ontwikkeling van een jongere in combinatie met de dynamiek van het online domein. Daarna wordt een overzicht van de onderzoeksresultaten, de aanbevelingen en de beleidsreactie hierop geschetst van beide WODC-onderzoeken. Tot slot wordt een gecoördineerde aanpak radicaliserende jongeren aangekondigd, met de toezegging om de Kamer voor het einde van het jaar te informeren over de voortgang. Deze aanpak betreft vier gebieden: jonge aanwas voorkomen, signaleren en interveniëren, straffen op gepaste wijze en het beschermen van jongeren tegen schadelijke content online.

4. Toelichting

WODC-onderzoek 'Radicale Jaren'

Radicalisering wordt door de NCTV gedefinieerd als een proces van toenemende bereidheid om de uiterste consequenties van een denkwijze te aanvaarden en deze eventueel in daden om te zetten. Binnen radicaliseringsprocessen spelen

Pagina 1 van 4

leeftijdsspecifieke dynamieken een rol. Jongeren bevinden zich in een fase van identiteitsvorming, zingeving en sociale beïnvloedbaarheid, waardoor zij ontvankelijker kunnen zijn voor ideologische narratieven, groepsdruk en online beïnvloeding. Radicalisering beperkt zich niet tot jongeren maar kan zich in verschillende levensfasen manifesteren. Er wordt binnen het onderzoek gebruik gemaakt van verschillende leeftijdsgroepen.

1. t/m 18 jaar (vaak adolescenten genoemd);
2. 19 t/m 25 jaar (vaak jongvolwassenen genoemd);
3. 26 t/m 35 jaar;
4. 36 jaar en ouder.

Leeftijd moet niet worden opgevat als een zelfstandige risicofactor voor radicalisering, extremisme of terrorisme, maar als een lens om te begrijpen welke mechanismen, risico- en beschermende factoren en interventie-aanknopingspunten in verschillende levensfasen relevant zijn.
Er is bovendien geen structurele verjonging zichtbaar in de gebruikte databases. Deze databases reiken echter tot en met 2023, en vormen dan ook een beperking van het onderzoek. In het meest recente politierapport (juli 2026) – welke ook wordt aangehaald door de onderzoekers – is een aanzienlijke groep (Aantal = 161) besproken, allemaal tussen de leeftijden 12 en 20 jaar oud.[1] In deze politiepublicatie worden geen vergelijkbare cijfers over eerdere jaren verstrekt, waardoor een betrouwbare trendanalyse op dit moment niet mogelijk is. De gegevens kunnen daarom niet worden gebruikt om vast te stellen of daadwerkelijk sprake is van een structurele verjonging. Tegelijkertijd laten zij wel zien dat zich in absolute aantallen een groep zeer jonge betrokkenen aandient die in deze omvang niet eerder zichtbaar was in beschikbare statistieken en openbare cijfers over extremisme en radicalisering. Deze bevinding sluit aan bij signalen uit de expertmeetings, waarin professionals erop wezen dat zij in de praktijk regelmatig te maken hebben met relatief jonge betrokkenen en dat er zorgen bestaan over radicalisering op jonge leeftijd.

Het onderzoek presenteert tevens diverse aspecten die op verschillende wijze een rol spelen in het radicaliseringsproces binnen een specifieke leeftijdsfase, waaronder het online domein, individuele en situationele risicofactoren, ideologische aspecten en beschermende factoren. Uit het onderzoek volgen een zestal aanbevelingen, welke zijn opgesplitst in algemene en leeftijdsspecifieke aanbevelingen voor bepaalde leeftijdsgroepen.

Algemene aanbevelingen

1. Versterk leeftijdsspecifieke expertise en handelingskaders in de praktijkketen.
2. Onderzoek in hoeverre bestaande risicotaxatie-instrumenten toepasbaar zijn op verschillende leeftijdsgroepen.
3. Differentieer de online aanpak naar levensfase.

Aanbevelingen voor een leeftijdsspecifieke aanpak

1. Richt preventie bij adolescenten op identiteit, peers en online leefwereld.
2. Besteed bij jongvolwassenen expliciet aandacht aan overgangsfasen, sociale positie en toekomstperspectief.
3. Benader radicalisering bij volwassenen sterker vanuit cumulatieve levensloopproblematiek.

[1] Online radicalisering jongeren: interventies doorbreken illusie van anonimiteit | politie.nl

Vier van de zes aanbevelingen worden meegenomen in de uitwerking van de gecoördineerde aanpak radicaliserende jongeren. De overige aanbevelingen (algemeen 2 en specifiek 3) worden geapprecieerd, en op algemene manier beantwoord middels de uitgangspunten van de lokale aanpak.

WODC-onderzoek 'Gerekruteerd tijdens het gamen'
Het onderzoek beoogt meer zicht te krijgen op hoe rekrutering voor extremistische en terroristische doeleinden op gaming (gerelateerde) platformen plaatsvindt, welke rol deze platformen hebben en welke handelingsperspectieven kunnen worden ingezet om rekrutering te voorkomen. Het onderzoek is exploratief van aard en bestaat uit: een literatuurstudie, interviews met professionals, groepsgesprekken met gamende jongeren, exploratieve contentanalyse, en een expertmeeting met professionals en wetenschappers.

Uit het onderzoek komt naar voren dat gamingplatformen als startpunt kunnen fungeren in het contact leggen met mogelijke nieuwe aanwas. Rekrutering vindt vervolgens veelal plaats op een plek waar besloten groepen kunnen worden aangemaakt of contentmoderatie ontbreekt, zoals sommige gaming gerelateerde platformen en sociale media platformen. De onderzoekers constateren dat rekrutering op gamingplatformen beperkt lijkt voor te komen. Het is echter onduidelijk of pogingen hiertoe weinig voorkomen of simpelweg niet worden herkend. De onderzoekers doen verschillende aanbevelingen voor de overheid (en andere betrokken organisaties) en voor de gaming (gerelateerde) platforms. Zo wordt aanbevolen om duidelijker en concreter te maken wie welke verantwoordelijkheid heeft in het tegengaan van extremisme en terrorisme op gaming (gerelateerde) platformen en dat er meer bewustwording moet komen over rekruteringsprocessen en radicaliseringsprocessen op gaming (gerelateerde) platformen bij verschillende actoren, zoals ouders, scholen. Voor gaming (gerelateerde) platformen wordt een beter werkend moderatiesysteem als belangrijkste aanknopingspunt voor verbetering genoemd. De aanbevelingen zien grofweg op drie thema's: 1) multidisciplinaire samenwerking, 2) handhaven van wet- en regelgeving, en 3) bewustwording en weerbaarheid.

Op 1 juli jl. is het onderzoeksrapport aan de Tweede Kamer gezonden. De afgelopen weken zijn benut om het onderzoeksrapport te bestuderen en te bezien op welke manier de inzichten en aanbevelingen uit het onderzoek kunnen worden meegenomen in (doorontwikkeling van) de Versterkte Aanpak Online (VAO) inzake radicalisering, extremisme en terrorisme. In bijgaande brief wordt de beleidsreactie op het onderzoek gegeven die in afstemming met andere relevante departementen en instanties tot stand is gekomen. Met het doen toekomen van deze beleidsreactie wordt gevolg gegeven aan de toezegging bij de aanbieding.[2]

Gecoördineerde aanpak radicaliserende jongeren
Hoewel de huidige Contraterrorisme aanpak toepasbaar is op alle leeftijden, is ten aanzien van jongeren getoetst of het beleid volstaat en in hoeverre onderdelen doorontwikkeling behoeven. In samenwerking met verscheidene partners is er geconstateerd dat – naast de reguliere inzet – aanscherpingen en intensivering gewenst zijn op jonge aanwas voorkomen, signaleren en interveniëren, straffen op gepaste wijze en het beschermen van jongeren tegen schadelijke content online conform coalitieakkoord.[3]

[2] *Kamerstukken II* 2025/26, 29 754, nr. 784
[3] Coalitieakkoord 2026-2030, D66, VVD en CDA, 30 januari

Ook heeft de recente casuïstiek deze dilemma's en knelpunten scherper gemaakt. De gecoördineerde aanpak richt zich specifiek op de doelgroep jongeren van 10-27 jaar oud.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Datum
3 september 2026

Ons kenmerk
7982551

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.